

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA NA MOSTU NA SOČI

Projekt: Razvoj turizma na Mostu na Soči

Naročnik: Občina Tolmin

Izdelal: B svet, poslovno svetovanje, Barbara Podpečan Jesenšek s.p.

Datum: 14.1.2020

Aktivnost je izvedena v okviru projekta Razvoj turizma na Mostu na Soči, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Kazalo

1.	Uvod v strategijo.....	3
2.	Izhodišča za pripravo »Strategija razvoja turizma na Mostu na Soči«	4
2.1.	Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021	4
2.2.	Destinacija Dolina Soče.....	6
2.3.	Strategija razvoja in trženja turizma Doline Soče 2025+	6
2.3.1.	Občina Tolmin - turistično središče.....	8
2.3.2.	Mosta na Soči - mikro destinacija	9
2.4.	Turizem v številkah	9
2.5.	Izzivi sodobnega turizma	10
3.	Strategija razvoja turizma Mosta na Soči	11
3.1.	Povzetek stanja na področju turizma na Mostu na Soči.....	11
3.1.1.	Kaj imamo?	11
3.1.2.	Kaj Mostu na Soči manjka za uspešen razvoj turizma?.....	12
3.1.3.	Česa si krajani Mosta na Soči ne želijo?	12
3.1.4.	Kakšen turizem/turista si želimo?	12
3.1.5.	Vizija razvoja Mosta na Soči.....	12
4.	SWOT analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za razvoj turizma na Mostu na Soči	13
5.	Cilji in smernice pri razvoju turizma na Mostu na Soči.....	13
6.	Izhodišča za utemeljitev izbranih produktov.....	14
6.1.	Outdoor turizem	14
6.1.1.	Temeljne ciljne skupine.....	14
6.2.	Turizem na podeželju	14
6.2.1.	Temeljne ciljne skupine.....	15
6.3.	Kulturni turizem.....	15
6.3.1.	Produkt tematske poti	16
6.3.2.	Temeljne ciljne skupine.....	16
7.	Aktivnosti za vzpostavitev pogojev za razvoj turizma na Mostu na Soči.....	17
7.1.	Turistična infrastruktura	17
7.1.1.	Kratkoročni cilji za izgradnjo/nadgradnjo turistične infrastrukture (1 – 5 let)	19
7.1.2.	Dolgoročni cilji (5 – 10 let)	22
7.2.	Ponudba Mosta na Soči	23
7.3.	Upravljanje.....	24
7.4.	Promocija.....	25
8.	Realizacija zastavljenih ciljev	25
8.1.	Turistična infrastruktura	25
8.2.	Ponudba.....	26
8.3.	Upravljanje.....	26
8.4.	Promocija.....	26
9.	Zaključek	27

1. Uvod v strategijo

Turizem je ena od najhitreje rastočih gospodarskih panog v naši regiji. Število obiskovalcev destinacije Dolina Soče raste iz leta v leto. Dolina Soče je v Sloveniji prepoznana kot najpomembnejša destinacija za aktivnosti v naravi (outdoor destinacija). Hiter razvoj pa s sabo prinaša tudi kar nekaj nevšečnosti, predvsem v poletni sezoni, ko so naše ceste polne avtomobilov, kolesarjev in pohodnikov, vozila so parkirana na bregovih rek, glavne turistične točke so preobremenjene, kar povzroča nejevoljo tako pri lokalnem prebivalstvu kot pri obiskovalcih.

Zametki razvoja turizma na Mostu na Soči segajo v daljno leto 1905, ko je bilo ustanovljeno Olepševalno društvo pri Sv. Luciji, današnji Most na Soči, in predstavlja eno najstarejših društev na slovenskem. Ustanovitelj društva je bil takratni župan, posestnik in gostilničar Anton Mikuž, ki je videl gospodarski kot tudi osebni interes za lepšanje kraja.

Turizem na Mostu na Soči je od prvih zametkov do danes prešel različne faze razvoja. Od nekdanjega znanega turističnega kraja do danes, ko razvoj turizma, kljub izrednim možnostim, težko sledi novim turističnim trendom, ki zahtevajo sodobno turistično infrastrukturo, inovativne turistične produkte in doživetja.

Pri načrtovanju razvoja turizma v manjših lokalnih skupnostih je zelo relevanten nekdanji slogan slovenskega turizma »Turizem smo ljudje«. To še posebno velja za načrtovanje razvoja turizma, saj se lahko turizem uspešno, dolgoročno in trajnostno razvija le v sozvočju z lokalnim prebivalstvom. Zato ima lokalna skupnost, ki s svojimi politikami in ukrepi usmerja razvoj turizma, veliko odgovornost.

S ciljem, da se bo Most na Soči lahko razvijal kot turističen kraj, da se bodo v svojem kraju dobro počutili krajanji, da bodo mladi ostajali oz. se vračali domov, da se bodo v našem kraju dobro počutili in se k nam vračali obiskovalci, smo pristopili k pripravi »Strategije razvoja turizma na Mostu na Soči«.

Namen priprave tega dokumenta je zapisati smernice in aktivnosti za razvoj kraja in s tem tudi turizma, kot ga želi lokalna skupnost. Zavedamo se, da je vsako urejanje lokalne infrastrukture, ki vodi k prijaznejši podobi kraja pomembno tudi za razvoj turizma in obratno, predvsem, če se dela po načelih trajnostnega razvoja in so dela v skladu z željami lokalnih prebivalcev. Dokument zasleduje smernice razvoja občin Tolmin in destinacije Dolina Soče.

Cilje in smernice oblikovanja Strategije razvoja turizma na Mostu na Soči smo oblikovali skozi skrbno zastavljen koncept, ki temelji na:

- A) izvedbi petih delavnic s predstavniki lokalne skupnosti;
- B) analizi relevantnih dokumentov, tako nacionalnih kot lokalnih;

- C) analizi in oceni bistva Mosta na Soči (obstoječih virov oz. sedanjih ponudb - kaj že Most na Soči ima, kaj pričakujejo turisti, koristi za potrošnika);
- D) analizi in oceni infrastrukture potrebne za razvoj posameznega produkta (kaj vse je potrebno zagotoviti, da bodo turistični produkti celoviti in njihove sestavine čim bolj pestre ter hkrati konsistentne in med seboj skladne).

2. Izhodišča za pripravo »Strategija razvoja turizma na Mostu na Soči«

2.1. Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017 – 2021 je bila s strani vlade RS sprejeta 5. oktobra 2017. Pripravljalo jo je Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo. V pripravo strategije so bili vključeni ključni deležniki slovenskega turizma – predstavniki gospodarstva, vseh zbornic, občin, civilne družbe, izobraževalnih institucij, strokovnjaki z različnih področij in predstavniki ministrstev. Opravljene so bile poglobljene analize turizma v svetu in doma, opravila se je evalvacija vrednosti verige slovenskega turizma (prevozi, namestitve, ponudba spominkov, turistične privlačnosti na destinaciji). Na podlagi tega se je oblikovalo razvojno strategijo. Vizija slovenskega turizma je v strategiji 2017 – 2021 opredeljena kot *»Slovenija je globalna zelena butična destinacija za zahtevnega obiskovalca, ki išče raznolika in aktivna doživetja, mir in osebne koristi«*.

Oprelitev pojma turistična destinacija: *Turistična destinacija* je nek geografsko opredeljen prostor (država, regija, kraj, itd.), ki ga turist izbere kot cilj svojega potovanja glede na namen potovanja ali privlačnosti destinacije. Turistične destinacije sicer ne proizvajajo turističnih proizvodov, a so za turiste privlačne.

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma opredeljuje 4 makro destinacije in nosilne ter podporne produkte za vsako makro destinacijo. Makro destinacije so: Alpska Slovenija, Osrednja Slovenija & Ljubljana, Termalna panonska Slovenija in Mediteranska Slovenija. Za vsako makro destinacijo so opredeljeni naslednji strateški sklopi: vodilne destinacije (glede na njihov vpliv na ustvarjanje podobe/prepoznavnosti makro destinacije in s tem Slovenije, praviloma je opredeljenih od šest do deset vodilnih destinacij na makro destinacijo), druge destinacije (imajo manj prenočitev kot vodilna destinacija), nosilni produkti (to so produkti, ki so osrednjega pomena glede današnjega obsega prenočitev/potrošnje in vplivajo na podobo/prepoznavnost makro destinacije), podporni/sekundarni produkti (to so produkti, ki imajo manjši pomen oziroma obseg), doživetja (v tej fazi je opredeljenih pet TOP doživetij, ki imajo največji vpliv na prepoznavnost in podobo makro destinacije). V okviru makro destinacij so v naslednji fazi opredeljena zaokrožena območja prihoda, ki že ali pa lahko v prihodnje pomenijo osnovo za tesnejše povezovanje partnerjev v okviru posamezne makro destinacije.

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma zastavlja cilj 3,7 do 4 milijarde evrov iz naslova izvoza potovanj. V kolikor se želi doseči zastavljeni cilj bo potrebno medresorsko sodelovanje različnih ministrstev.

Dolino Soče nacionalna strategija turizma uvršča v makro destinacijo Alpska Slovenija.

Nosilni produkti za Alpsko Slovenijo so:

- POČITNICE V GORAH (celoletne poletne ali zimske aktivne počitnice v gorah za pare in družine: doživetja narave, aktivnosti, wellness in sprostitev).
- OUTDOOR (celoletni aktivni športi v naravi, kot so kolesarjenje, pohodništvo, vodni športi, zračni športi, smučanje itd. Poudarek na določeni outdoor aktivnosti kot vodilnemu motivu prihoda).
- ŠPORTNI TURIZEM (celoletni produkt za športne ekipe na pripravah, športni dogodki in športna prvenstva evropskega ali svetovnega formata).
- POSLOVNA SREČANJA & DOGODKI (celoletni poslovni turizem – poslovni gostje na konferencah, srečanjih, motivacijskih srečanjih in razstavah, skupaj s podpornimi dogodki, ki privabijo večdnevne goste).

Sekundarni/podporni produkti za makro destinacijo Alpska Slovenija so: gastronomija, doživetja narave, kultura, turizem na podeželju, krožna potovanja in igralništvo.

Ta strategija je usmerjena v scenarij pospešenega trajnostnega razvoja turizma in si bo prizadevala za zagotavljanje sredstev in drugih potrebnih ukrepov za doseganje razvojnih ciljev turizma do leta 2021.

2.2. Destinacija Dolina Soče

Destinacija Dolina Soče zajema območje severozahodne Slovenije in obsega ozemlje ob reki Soči. Zajema občine Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal. Na zahodu meji z Italijo. Skupna površina območja znaša 1.089 km² s 23.611 prebivalci. Za območje je značilno staranje prebivalstva in redka poseljenost. Deli destinacije sodijo v Triglavski narodni park in Biosferno območje Julijske Alpe ter Naturo 2000. Območje je bogato z naravno in kulturno dediščino. Destinacijo vsako leto obiše vse več turistov, njihov obisk je skoncentriran na glavno sezono od julija do avgusta in na obisk glavnih turističnih točk. Tako postaja turizem ena najpomembnejših gospodarskih panog v Dolini Soče.

Glavni motiv za obisk destinacije so aktivnosti v naravi (kajakaši, pohodniki, gorski kolesarji, jadralski padalci, ribiči in drugi), aktivni oddih (aktivni pari, družine na aktivnem oddihu, krožna potovanja - touring turisti), sprostitvev - kulinarika (pari in/ali manjše družbe na razvajanju), posebni interesi (manjše skupine in kolektivi, ki si želijo okolja z ustvarjalno izmenjavo mnenj, izboljšanje dela v skupini ali zabavne sprostitve) in obisk točk interesa (večinoma dnevni obiskovalci).

Turisti v destinaciji ostajajo v povprečju 2,7 dneva. Obiskovalcev iz Slovenije je 19%, 81% obiskovalcev predstavljajo tuji turisti. Med njimi je največ obiskovalcev iz Nemčije (26%), sledijo obiskovalci iz držav Beneluksa (11,2%), iz Češke (6,6%), Avstrije (6,1%) in Italije (4,2%). Trend rasti turizma se v svetu umirja, ker pa je razvoj turizma v veliki meri odvisen od ohranjenosti okolja in druge dediščine, je Dolina Soče pred izzivom kako razvijati turizem in hkrati poskrbeti za ohranjanje naravne in kulture dediščine. Tako so glavni izzivi za uspešen razvoja turizma Doline Soče pripraviti programe za podaljšanje sezone, razpršitev obiskovalcev po destinaciji in njeno trajnostno upravljanje. V sled reševanja teh izzivov je bila izdelana nova Strategija razvoja in trženja Doline Soče 2025+.

2.3. Strategija razvoja in trženja turizma Doline Soče 2025+

Konec leta 2019 je bila izdelana Strategija razvoja in trženja turizma Doline Soče. Strategija na novo opredeljuje strateške cilje razvoja destinacije s pomočjo katerih naj bi dosegla vizijo Doline Soče 2025+, ki je *»Dolina Soče 2025+ bo vodilna alpska in zimzelena Outdoor destinacija s celotno ponudbo doživetij med Alpami in Mediteranom«*.

Strateški cilji so:

Cilj 1: Celoletno delovanje:

- 100 % povečanje turističnega prometa izven glavne sezone (julij-avgust);
- 25 % povečanje števila redno zaposlenih v turističnem sektorju;

- ohranitev prepoznavnosti na tradicionalnih trgih in povečanje prepoznavnosti na novih tujih trgih.

Cilj 2: Višja kakovost doživetij in večja vrednost za goste in ponudnike:

- 25 % dvig dodane vrednosti in dnevne potrošnje v turizmu;
- dvig kakovosti in konkurenčnosti ponudbe aktivnih, kulturnih in kulinaričnih doživetij ter več 5* presežne ponudbe za zahtevnejše obiskovalce in turiste;
- kolektivna blagovna znamka Doline Soče, ki povezuje kakovostne ponudnike in zagotavlja garancijo dobrega nakupa;
- najmanj ohranitev dobe bivanja.

Cilj 3: Trajnostno upravljanje:

- Znižanje ogljičnega odtisa obiskovalcev;
- zmanjšanje uporabe osebnih vozil na občutljivih zgoštitvenih območjih;
- dvig zelenega zavedanja in usmerjeno trajnostno delovanje vseh deležnikov, ki si prizadevajo za ohranitev naravnih virov in dediščine, kakovost življenja na destinaciji in presežnost izkušnje gosta;
- vzpostavitev sistemov in režimov za učinkovito in koordinirano upravljanje, večjo pretočnost in spremljanje turističnih tokov.

Na novo so definirana štiri prednostna področja (turistična infrastruktura in režimi, ponudba, upravljanje destinacije in trženje), na podlagi katerih bo temeljilo tržno pozicioniranje destinacije in nagovarjanje ciljnih skupin.

Cilji, ki se zasledujejo v okviru prednostnih področij so:

- Turistična infrastruktura in režimi - kontinuirano kakovostno nadgrajevanje turistične infrastrukture in režimov ter celostno trajnostno urejanje prostora na ravni celotne destinacije;
- Ponudba - okrepiti profesionalne ponudnike turističnih storitev in dvigniti nivo ponudbe ostalih ponudnikov;
- Upravljanje destinacije - učinkovito upravljanje destinacije Doline Soče;
- Trženje - okrepiti trženjsko pozicijo Doline Soče kot mediteranske terase Julijskih Alp, privlačne za obisk v vseh letnih časih.

Za vsako prednostno področje strategija predvideva več ukrepov, projektov oz. akcij, ki prikazujejo kako se bo v Dolini Soče uresničilo pričakovane spremembe. Razvojni načrt je vodilo in pripomoček za vse projektne partnerje, turistične deležnike in investitorje pri odločanju o naložbah in razvoju novih storitev.

Nov strateški dokument za destinacijo Dolina Soče je občinska središča opredelil kot *turistična središča*. Vsako turistično središče (občina) ima opredeljenih več *mikro destinacij*

ali manjša turistična območja. Mikro destinacije so izbrane glede na to ali na njihovem območju že obstaja turistična ponudba oz. imajo velik potencial za njen razvoj. V občini Tolmin so kot mikro destinacije opredeljene Baška grapa, Šentviška planota, Most na Soči in *posamezni izjemni ponudniki.* *Outdoor vroče točke (angl. Hot spots)* so območja, kjer se zaradi izjemnih naravnih danosti že danes intenzivneje odvijajo različne športne dejavnosti v naravi.

2.3.1. Občina Tolmin - turistično središče

Občina Tolmin leži na območju stičišča julijskih Alp, predalpskega prostora in kraških planot. Del občine je v Triglavskem parku. Meji na občine Kobarid, Kanal ob Soči, Mestno občino Nova Gorica, Cerklje ob Noči, Idrijo, Železnike in Bohinj, na zahodnem delu pa na Italijo. Mesto Tolmin ima funkcijo regionalnega središča, v katerem je sedež upravne enote, opravlja pa tudi pomembno funkcijo storitvenega centra za celotno dolino.

Po velikosti ozemlja sodi med večje občine, saj s 381,5 km² predstavlja 1.88% vsega ozemlja Slovenije, po številu prebivalcev pa med srednje velike občine z 11.302 prebivalci. Občina sodi med podpovprečno naseljene občine, gostota prebivalcev na km² zanaša 28,9 (slovensko povprečje je 103,1 prebivalcev na km²). Starostna struktura je neugodna. Povprečna starost občanov je 44,5 let in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42 let), poleg tega število prebivalstva upada¹.

Kot celotna destinacija Dolina Soče ima tudi občina Tolmin izjemne naravne danosti in bogato kulturno dediščino, kar je predpogoj za uspešen razvoj turizma. Število obiskovalcev in število nočitev v občini Tolmin naraščata. Eden od glavnih motivov za prihod obiskovalcev v Tolmin so festivali, ribolov ter obisk Tolminskih korit in Javorce.

Vzporedno z naraščanjem obiskovalcev se vsako leto povečuje število novih ponudnikov nastanitev. Gre predvsem za ponudbo namestitev v apartmajih in zasebnih sobah, manjka pa hotelskih nastanitev. Še vedno je premalo razvita druga turistična ponudba. Premajhno je število tistih, ki se profesionalno ukvarjajo s turistično dejavnostjo.

Razvojna vizija občine Tolmin je *»Občina Tolmin leta 2020 – zelena, prijazna domačinom, privlačna obiskovalcem«.*

Občina Tolmin bo zastavljeno vizijo dosegla s spodbujanjem podjetnosti na vseh področjih, zagotavljanjem kakovostnih storitev za vse kategorije prebivalstva na celotnem območju občine, skrbjo za trajnostno rabo naravnih virov, s prizadevanjem za čim boljše mobilnost in dostopnost ter infrastrukturno opremljenost, spodbujanjem povezovanja naravnih, kulturnih

¹ Vir: <https://pxweb.stat.si/>

in človeških potencialov za uveljavljanje turistične destinacije in z uveljavljanjem trajnostnih načel, ki bodo občino uvrstile med vodilne zelene destinacije.

2.3.2. Mosta na Soči - mikro destinacija

Most na Soči je strnjeno naselje v Zgornjem Posočju, na južnem koncu Tolminske kotline v severozahodnem delu Slovenije, ki leži na nadmorski višini okoli 170 metrov in obsega 18 km², kjer živi 413 prebivalcev. Je ena od triindvajsetih krajevnih skupnosti v občini Tolmin. Krajevna skupnost Most na Soči povezuje naselja Bača pri Modreju, Drobočnik, Gorenji Log, Grudnica, Kozmerice, Modrej, Modrejce, Most na Soči in Postaja.

Nahaja se na sotočju rek Soče in Idrijce, ki sta s svojima strugama, vrezanima globoko v skalnata korita, naselju nudili dobro obrambno zaščito. Most na Soči je pomembno prometno križišče, saj se v njegovi neposredni bližini cepijo poti v smeri proti Novi Gorici, Tolminu ter ob Idrijci proti Idriji in Ljubljani, v bližini pa je speljana trasa železniške proge Jesenice – Nova Gorica.

Prav lega in ugodne podnebne razmere so omogočile razvoj prvega naselja že v prazgodovinski dobi. Bogate najdbe iz mlajše bronaste dobe dokazujejo, da je bil kraj poseljen že v tem času, čeprav je sodeč po bogatih najdbah iz železne dobe, naselje doživelo največji razcvet v železni dobi. Po starem imenu kraja, Sveta Lucija, se je za to obdobje na tem kraju uveljavil naziv »svetolucijska kultura«. Kraj je imel pomembno kulturno in politično vlogo tudi v rimskem imperiju. Kraj Sveta Lucija se je v Most na Soči preimenoval z odlokom leta 1952.

Kot začetke razvoja turizma na Mostu na Soči bi lahko vzeli leto ustanovitve Olepševalnega društva pri Sv. Luciji, leta 1905. Turistično društvo Most na Soči je tako eno najstarejših turističnih društev, ki še danes skrbi za razvoj turizma v kraju. K razvoju turizma je nedvomno prispevala tudi izgradnja Bohinjske proge (1900 – 1906), ki je povezala Evropo z Jadranskim morjem (Prago – Jesenice – Gorico – Trst). Kot tudi leta 1938 zgrajeno umetno jezero, ki je nastalo zaradi zajezitve Soče pri Podselih za namene hidroelektrarne. Jezero je dolgo 7 km, največja globina znaša 32m. Na najširšem delu pri Mostu na Soči doseže širino 600m. Čeprav umetno, še vedno ohranja edinstveno barvo Soče, kraju pa prinaša umirjenost, mehko in obilico rekreativnih možnosti. Tako danes jezero postaja vse zanimivejša točka za obiskovalce in turiste ter je eden od stebrov za nadaljnji razvoj turizma v kraju.

2.4. Turizem v številkah

Po podatkih World Travel and Tourism Council (WTTC) je turizem v letu 2018 prispeval 9,7% h globalnemu BDP-ju (v Sloveniji 12,3 %) ter ponudil povprečno 1 od 10 delovnih mest. Evropska potovalna komisija v svojih projekcijah izpostavlja povečano povpraševanje

oddaljenih trgov (ZDA, Kanada, Bližnji Vzhod) in rastočih ekonomij (Kitajska, Indija, Rusija, Južna Koreja).

V slovenskem turizmu je zaznati trend rasti. V letu 2018 so tuji in domači gosti skupaj ustvarili 15.6 milijonov prenočitev, kar je 10% več kot leta 2017 ter skoraj šest milijonov prihodov, kar predstavlja 8% rast glede na prejšnje leto².

V makro destinaciji Alpska Slovenija je bilo v letu 2018 zabeleženih 2.017.999 prihodov in 5.128.983 nočitev. Od tega je bilo 406.447 domačih gostov in 1.611.552 tujih. Domačih prenočitev je bilo 1.080.204, tujih pa 4.048.779.

V destinaciji Dolina Soče je bilo leta 2018 zabeleženih 813.924 nočitev kar predstavlja 5,4% vseh nočitev v Sloveniji in 21% v Julijskih Alpah. Tako je turizem prispeval 5,2% prihodkov in 8,7% delovnih mest k lokalnemu gospodarstvu.

Polletni kazalniki rasti turizma za leto 2019 so pozitivni. Slovenski turizem je dosegel obisk pet milijonov turistov (6% več kot v enakem obdobju lani), 13,2 milijona prenočitev (2% več kot v enakem obdobju leto prej) ter 1,9 milijarde evrov prihodkov (3% več v primerjavi z letom prej) iz izvoza potovanj. S tem so cilji Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017-2021, in sicer doseganje 5 do 5,5 milijona turističnih obiskov ter 16 do 18 milijonov prenočitev letno, že preseženi z zelo uspešnim letom 2019. Pri tem ostaja osnovni cilj strategije doseči 3,7 do 4 milijarde evrov prilivov iz naslova potovanj še precej oddaljen³.

2.5. Izzivi sodobnega turizma

S spreminjanjem sveta se spreminja vedenje potrošnikov, kar velja tudi v turizmu. Na obnašanje turistov v celotni nakupni verigi (zavedanje o destinacijah, iskanje ciljne destinacije, rezervacija, potovanje, vedenje po nakupu) vpliva vrsta novih dejavnikov in trendov. Vsaka ciljna skupina ima svoje značilnosti: milenijci se razlikujejo od tako imenovane i-generacija, med turisti je vse več tudi parov brez otrok, žensk, ki potujejo same, starejših, kar oblikuje potrebo po oblikovanju ustreznih turističnih produktov.

Na vedenje potrošnikov vplivajo tudi okoljske spremembe, turisti kraj preživljanja svojega prostega časa vse bolj izbirajo z upoštevanjem trajnostnega dejavnika. Trajnostni odnos pa ne temelji le na odnosu do okolja, ampak se nanaša tudi na socialno trajnost in zadovoljstvo lokalne skupnosti. Turisti si želijo živeti kot lokalno prebivalstvo in tako pridobiti avtentične izkušnje z destinacije. Zaradi vse manj prostega časa, ljudje potovanja dojemajo kot »nagrado« oz. razvajanje samega sebe. Lokalno, avtentično in edinstveno je tisto, kar oblikuje doživetja sodobnega turista. Gostje destinacijo želijo doživeti, a tudi soustvarjati.

² Vir: Letna publikacija, Turizem v številkah 2018

³ Vir: <https://www.gov.si/novice/novza-uresnicitev-kljucnega-cilja-strategij>

3. Strategija razvoja turizma Mosta na Soči

Za pripravo strategije razvoja turizma Mosta na Soči je bilo izvedenih pet delavnic. Delavnice so bile namenjene lokalnim prebivalcem, turističnim ponudnikom, predstavnikom krajevne skupnosti, predstavnikom turističnega društva in mladim krajanom Mosta na Soči. Na delavnicah je sodelovalo 62 krajanov.

Na podlagi odgovorov, pobud, želja in idej udeležencev delavnic ter pogovorov s predstavniki Tolminskega turizma, podanih smernic v strateških dokumentih, nacionalnih, destinacijskih in lokalnih, smernic projekta CAMIS in drugih relevantnih dokumentov, ki imajo vpliv na razvoj Mosta na Soči, smo izoblikovali usmeritve in aktivnosti s pomočjo katerih bo Most na Soči razvil svoj turistični potencial, prispeval k zvišanju kvalitete bivanja krajanov, turistom/obiskovalcem pa nudil doživetja, ki jim bodo Most na Soči v spomin zapisala kot kraj vreden ponovnega obiska.

Za doseg tega cilja je potrebno na podlagi osnovnih motivov za prihod turistov opredeliti ustrezne storitve, ki tvorijo posamezen produkt.

Izbrani osrednji motivi, ki narekujejo vrsto produktov so:

- aktivno preživljanje prostega časa,
- aktivnosti za nabiranje novih energij,
- spoznavanje lokalne dediščine, odkrivanje in doživljanje,
- zdravje telesa in duha,
- prireditve in dogodki.

3.1. Povzetek stanja na področju turizma na Mostu na Soči

3.1.1. Kaj imamo?

Na delavnicah smo udeležence spodbudili, da razmišljajo o tem kaj lahko Most na Soči ponudi obiskovalcem. Vsi so si bili edini, da je to jezero in dediščina, naravna, zgodovinska in kulturna. Izpostavljena je bila tudi železnica (Bohinjska proga ter muzejski vlak), ribolov (soška postrv), prireditve, kajakaški center, naravni kopališči v Bači in pod Modrejem, kamp ter barka Lucija. Od turistične infrastrukture je največ ponudnikov namestitev, gostinskih obratov, trgovin in tematskih poti (Čez Most po modrost, na Most po krepost in Kosmačeva učna pot).

3.1.2. Kaj Mostu na Soči manjka za uspešen razvoj turizma?

Udeleženci delavnic so izpostavili pomanjkanje urejenosti okolja, turistične infrastrukture in turistične ponudbe.

Urejenost se navezuje na urejenost samega kraja, npr. ocvetličnost, pokošene zelenice, urejene fasade in koši za smeti.

Infrastruktura zajema splošno infrastrukturo, ki je namenjena lokalnemu prebivalstvu, in turistično infrastrukturo, ki obsega usmerjevalne table, vstopno/izstopne table v kraj, informacijski center, pomole na jezeru, klopi, parkirišča za avtodome, kolesarske poti, urejena naravna kopališča, priveze za čolne, krožne peš in kolesarske poti, polnilnice za električna kolesa/avtomobile, WC-je na atraktivnih točkah, prireditveni prostor, konjeniške poti, tematski/zabaviščni park in boljše avtobusne povezave.

Manjkajočo turistično ponudbo predstavlja manko vodičev, prodajaln spominkov, lokalne tržnice, promocijskih materialov, izposoje čolnov in koles, gastronomske ponudbe, hotelske ponudbe, kvalitetnih prireditev in ponudbe za družine z otroki.

3.1.3. Česa si krajan Mosta na Soči ne želijo?

Krajan Mosta na Soči si ne želijo bencinskega servisa v centru kraja, masovnega turizma in prometnega kaosa, tako na cestah kot na vodi, tujih agencij brez nadzora, divjega kampiranja, nepovezanih ponudnikov, smeti, hrupa, neurejenih poti, onesnažene Soče, tranzitnih turistov, neprilagojene zakonodaje in prevelikih posegov v naravo.

3.1.4. Kakšen turizem/turista si želimo?

V kraju si želimo družine in aktivne, zelene turiste, ki jih zanima lokalna dediščina in bi v kraj prihajali tudi izven glavne sezone ter bi bili za kakovostno in zanimivo ponudbo pripravljeni tudi več plačati.

3.1.5. Vizija razvoja Mosta na Soči

Most na Soči bo postal prepoznavno turistično območje z naravnimi in arheološkimi znamenitostmi ter povezano, kakovostno in avtentično turistično ponudbo.

4. SWOT analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za razvoj turizma na Mostu na Soči

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Pomembno prometno križišče • Jezero in drugi vodni viri • Bogata dediščina (naravna, arheološka in kulturna) • Obstoj turistične ponudbe • Železniška postaja • Varnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Na območju Mosta na Soči ni informacij o ponudbi kraja (info točke, info table) • Ni vodenih ogledov po kraju • Slaba gastronomska ponudba • Ni oblikovanih integralnih turističnih produktov • Pomanjkljiva turistična infrastruktura • Neurejenost kraja • Premalo izpostavljena Svetolucijska kultura • Nепrepoznavnost lokalnih znanih oseb za razvoj turizma (Pregelj, Fratnik, Vuga, Kosmač) • Neozaveščeni prebivalci o pomenu turizma za razvoj kraja • Nepovezanost krajanov
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Odprte možnosti za edinstveno kombinacijo aktivnih doživetij v naravi v povezavi z arheološko in kulturno dediščino kraja (ribolov, kolesarstvo, pohodništvo, svetolucijska kultura) • Nadgradnja že obstoječe ponudbe • Ureditev turistične infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> • Izguba zagona lokalne skupnosti za uresničevanje zastavljenih ciljev strategije • Izguba turistov, ki cenijo lokalno dediščino in so odgovorni do narave, zaradi masovnega turizma ter pomanjkanja ustrezne turistične infrastrukture in ponudbe

5. Cilji in smernice pri razvoju turizma na Mostu na Soči

Turizem Mosta na Soči bo usmerjen v razvoj aktivnosti in infrastrukture, ki bodo v kraj pritegnile tiste, ki jih zanima lokalna dediščina in aktivnosti v naravi. Poudarek bo na razvoju aktivnosti v naravi (krožnih kolesarskih in pohodniških poti, vodnih športov), kulturnem turizmu in turizmu na podeželju, za katere ima Most na Soči velik potencial. Poseben poudarek bo na razvoju kolesarskega turizma in uveljavitvi Mosta na Soči kot kolesarskega središča. V kraju že obstaja turistična ponudba, ki pa ni povezana oziroma razvita v dejanske produkte v smislu integralnega turističnega produkta, ki ponuja zaokroženo, celostno

doživetje in ob tem ponuja tudi vso drugo ponudbo, ki je potrebna za trženje. Trženje ni fokusirano. Večinoma je prisotno promoviranje privlačnosti kraja z navajanjem možnosti namestitev in možnih aktivnosti. Na področju izbranih produktov se zaostaja tako na področju razvoja infrastrukture kot tudi na mehkih vsebinah (programi in trženje).

6. Izhodišča za utemeljitev izbranih produktov

6.1. Outdoor turizem

Outdoor turizem zajema celoletne aktivne športe v naravi, kot so kolesarjenje, pohodništvo, vodne športe.

Na Mostu na Soči primanjkuje ustrezno urejenih površin in prostorov za športne aktivnosti. Prav tako se v okviru planiranja razvoja naselja ni v zadostni meri upoštevalo potrebe po športno-rekreativnih površinah, ki lahko služijo kot prireditveni prostori in obenem nudijo možnost rekreacije turistom.

Na Mostu na Soči je Kajakaški center, v osnovni šoli sta telovadnica in igrišče. V Vodni hiši je prostor kjer se izvaja joga. Urejena je pešpot ob jezeru.

Na jezeru, rekah Bači in Idrijci s pritoki je dobro razvit ribolov. Poleg ribolova turistično ponudbo na vodi dopolnjujeta vožnja s turistično ladjo Lucijo in izposoja SUP-ov. Manjka pa drugih storitev vezanih na vodo, predvsem ponudba prilagojena otrokom.

6.1.1. Temeljne ciljne skupine

Ciljne skupine so turisti, katerih motiv obiska je šport oz. rekreacija. Ti uporabniki produkte v prvi vrsti izbirajo na podlagi vrste aktivnosti (pohodništvo, kolesarjenje, ribolov).

Družine z manjšimi otroci se za produkte odločajo predvsem zaradi njim prilagojene, prijazne ponudbe.

6.2. Turizem na podeželju

Podeželje ob prenočitvenih kapacitetah na podeželju omogoča aktivno preživljanje prostega časa s pomočjo povezovanja različnih ponudnikov turistične dejavnosti, in sicer gostinsko ponudbo oz. dodatno ponudbo na kmetiji (jahanje, pomoč pri kmečkih opravilih, spoznavanje kmetovanja), ogleda kulturnih in naravnih znamenitosti ter različne tematske pešpoti ali kolesarske poti.

6.2.1. Temeljne ciljne skupine

Motiv obiska turistov na podeželju je sprostitvev, užitek. Ti uporabniki produkte v prvi vrsti izbirajo na podlagi vsebine oz. tematike (gastronomske, kulturno-zgodovinske in etnološke ponudbe) in naravnih danosti, vezanih na regijo in na lokalno okolje.

Družine z manjšimi otroci se za produkte odločajo predvsem zaradi njim prilagojene, prijazne ponudbe.

Turisti na podeželju, katerih motiv obiska je rekreacija, produkte v prvi vrsti izbirajo na podlagi aktivnosti (pohodništvo, kolesarjenje) in tudi zaradi vsebine.

6.3. Kulturni turizem

Strategija razvoja kulturnega turizma na slovenskem 2009 – 2013 pod strateške cilje navaja vzpostavitev integralnih turističnih storitev na področju kulturnega turizma. Navaja, da je eden izmed temeljnih problemov slovenske ponudbe na področju kulturnega turizma pomanjkanje celovitih, integralnih turističnih storitev, ki bi bile naravnane na specifične interese gostov in bi prispevale k celoviti kakovosti, ki jo gostje zaznavajo in ki posledično vodijo k večjemu zadovoljstvu in zvestobi gostov. Pri oblikovanju integralnih turističnih storitev na področju kulturnega turizma morajo sodelovati ponudniki s področja kulture in turistični ponudniki.

Področja primerna za vključitev v turistično kulturno ponudbo so:

- *Mestna, trška in vaška jedra* – ponudba lahko obsega vodene ogled z razlago o nastanku ter vlogi krajev (od prvih zgodovinskih najdb vse do sedanosti). V sklopu tega so tudi zanimivi deli ustnega izročila, ki se nanašajo na vraže in lokalne junake.
- *Festivali in prireditve*, ki obsegajo tri zvrsti: Prireditve na visoki umetniški ravni (sem sodijo gledališča, festivali klasične glasbe in veliki dogodki), dediščinske prireditve (sem sodijo lokalni prazniki in praznovanja, predstave folklornih skupin in drugi z dediščino povezani dogodki) in zabavne prireditve (sem sodijo koncerti zabavne glasbe).
- *Muzeji in galerije*, ki predstavljajo enega najpomembnejših elementov ponudbe kulturnega turizma in sodijo med najbolj priljubljene sestavine študijskih potovanj.
- *Verski (in romarski) turizem* – ogled najpomembnejših cerkva, morda mogočnega, javnosti odprtega samostana in drugih verskih objektov.
- *Tematske kulturne poti* – v zadnjem času se ob ustaljenih pohodnih, kolesarskih in konjeniških poteh pojavljajo romarske poti.
- *Nesnovna kulturna dediščina*, kamor sodijo šege in navade, viri znanja, ki se prenašajo iz roda v rod.

Posebno mesto v kulturnem turizmu imajo prireditve, ki jih je pomembno premišljeno in inovativno vključiti v integralne turistične produkte, saj imajo mnoge pozitivne vplive na razvoj turizma v destinaciji. »Prireditveni turizem« privablja turiste izven glavne sezone in s tem podaljšuje turistično sezono.

Kulturni produkt se nanaša na bogato zgodovino in osebnosti, ki so pomembno zaznamovala obdobja svojega časa. Na Mostu na Soči je to arheološka dediščina, sakralna dediščina in dediščina znanih krajanov (Pregelj, Vuga, Munih).

6.3.1. Produkt tematske poti

Na Mostu na Soči so tri tematske poti. Na podlagi bogate arheološke dediščine je vzpostavljena tematska pot »Čez Most po modrost«, Kosmačeva pot je posvečena pisatelju Cirilu Kosmaču, tematska pot »Čez Most po krepkost« pa sloni na naravnih danostih.

6.3.2. Temeljne ciljne skupine

Temeljne ciljne skupine kulturnega turizma so *kulturni navdušenci* (kulturno zelo osveščeni, ki si želijo spoznavanja novega na področju kulture), *izkazovalci ugleda* (bahači in uživači - kulturno osveščeni, ki prioriteto želijo z obiskovanjem kulturnih znamenitosti in prireditvev izkazovati svoj status in ugled) ter *pustolovci* (radi se podajo v neznanu in potovanja manj načrtujejo, ugled jim ni pomemben, navadno manj kulturno osveščeni od ostalih dveh ciljnih skupin).

Nišne ciljne skupine, ki zahtevajo kreiranje inovativnih turističnih paketov so *moške in ženske družbe* (zanima jih urbani turizem), *samske ženske med 30 in 50 let* (urbani turizem), *družine* (etno doživetja in romarski turizem), *homoseksualni pari* (urbani turizem), *udeleženci team building ali team bonding programov* (urbani turizem in etno doživetja), *družbe na aktivnem oddihu* (segment koristnikov turističnih storitev in ponudbe, ki v aktivni oddih vključujejo kulturno udejstvovanje, obisk kulturnih prireditvev), *seniorji* (dva segmenta: izkazovalci ugleda, vključeni v različna združenja, in seniorji na potovanju, ki v svoj program vključujejo kulturno udejstvovanje).

7. Aktivnosti za vzpostavitev pogojev za razvoj turizma na Mostu na Soči

Izhodišča za pripravo akcijskega plana so že planirane aktivnosti, ki so zapisane v dokumentih občine Tolmin, Destinacije Dolina Soče in Republike Slovenije in so vzeta kot dejstva. Te aktivnosti so:

- izgradnja obvoznice Most na Soči in odstranitev bencinskega servisa iz centra;
- obnova mostu čez Sočo na Mostu na Soči;
- izgradnja brvi čez Sočo pri Godiči;
- obnova prostora pred cerkvijo na Mostu na Soči;
- izgradnja kolesarske poti Tolmin – Most na Soči;
- izgradnja kolesarske poti Idrija – Most na Soči – Kanal.

Druge aktivnosti, ki jih smatramo za potrebne, da se bo lahko Most na Soči razvil v turistični kraj so navedene po sklopih: turistična infrastruktura, ponudba, upravljanje in promocija.

Turistično ponudbo delimo na primarno in sekundarno. Primarna turistična ponudba obsega dobrine, ki niso proizvod človeškega dela. Primarne dobrine nadalje delimo še na naravne (npr. Tolminska korita, raznoliko rastlinstvo in živalstvo) in antropogene dobrine (Javorca, Tonocov grad). Sekundarno turistično ponudbo pa lahko človek proizvaja pod določenimi pogoji in jo delimo naprej na osnovno infrastrukturo (ceste, pločniki, kanalizacija), turistično infrastrukturo (hoteli, gostišča, kampi) ter na turistično superstrukturo. Turistično superstrukturo sestavljajo turistični proizvodi in storitve vodenja, tematske poti, prireditve in kulinarika.

Turistični integralni proizvod je sestavljen iz več delnih proizvodov (npr. prevoz, nastanitev, ribolov, vodenje, gastronomija).

Most na Soči premore veliko primarne turistične ponudbe, manjka pa kakovostne turistične infrastrukture. Med turistično infrastrukturo prevladujejo ponudniki prenočišč (zasebne sobe, apartmaji, hotel). Velik del ponudnikov nastanitev se s turizmom ne ukvarja profesionalno. Primanjkuje pa druge kvalitetne turistične infrastrukture, od usmerjevalnih tabel do informacijskega centra. Prav tako je premalo ponudnikov drugih turističnih storitev (vodenja, tematske poti, prireditve, kulinarika) in integralnih turističnih produktov.

7.1. Turistična infrastruktura

Za razvoj izbranih produktov je najprej potrebno imeti razvito turistično infrastrukturo, ki pa je Most na Soči nima. Do sedaj se je le to razvijalo stihijsko. Da temu v bodoče ne bo tako, je bil pripravljen akcijski plan v katerem so navedeni kratkoročni in dolgoročni cilji ter aktivnosti za uresničevanje zastavljene vizije razvoja Mosta Na Soči s projektom CAMIS (2015),

katerega namen je bil »Priprava prostorske zasnove za turistično in rekreacijsko ureditev ob reki Soči«. Dokument zajema ureditev ob reki Soči od volčanskega mostu do Mosta na Soči.

Prostorsko zasnovo ureditve prostora ob Soči od »sotočja« do Mosta na Soči bi lahko strnili v tri odseke.

1. Prvi odsek zajema ureditev od predvidene brvi čez Sočo pod Prapetnim – obalo jezera – Most na Soči – brv pri Drobočniku – Most na Soči.
2. Drugi sklop zajema ureditev centra Mosta na Soči.
3. Tretji sklop zajema urejanje od centra Mosta na Soči proti Tolminu (levi breg jezera).

Vse tri odseke urejanja naj bi povezovala pešpot in kolesarska pot.

AD1. Predvidene točke ureditve ob načrtovanih poteh v prvem odseku:

- Brv pod Prapetnim kot povezovalna točka med Tolminom in Mostom na Soči: cilj je ureditev počivališča in sklenitev ožjega kroga pešpoti in kolesarske poti.
- Privezi pod vasjo Modrejce: cilj je ureditev prostora, urejeno vstopno/izstopno mesto, ureditev privezov za čolne (piknik prostor, ploščad za kopanje, privezi).
- Prireditveni prostor med Mostom na Soči in Modrejcam: cilj je urediti prireditveni prostor, parkirno površino in prostor za kamp.

AD2. Predvidene točke ureditve ob načrtovanih poteh v drugem odseku:

- Ureditev centra Mosta na Soči: cilj je izpostaviti potencialne Mosta na Soči, ureditev trga, povezava center – vode, ureditev obstoječe prometne ureditve (krožišče, podzemna parkirišča), postavitve paviljona, ki je glavna vstopno/izstopna ter informacijska točka, razgledna točka, prostor za prireditve, ureditev obstoječega kopališča na sotočju Idrijce in Soče.

AD3. Predvidene točke ureditve ob predvidenih poteh v tretjem odseku:

- Ureditev Kajak centra pri Moreji: cilj je ureditev prostora, dostopne točke in izboljšati dostopnost za pešce in kolesarje (parkirišče za avtobuse in avtodome, informacijska točka, otroško igrišče, privezi za čolne in vstopna točka za barko).

Za uresničitev prostorske zasnove za turistično in rekreacijsko ureditev ob reki Soči so potrebno spremembe in dopolnitve OPN:

- *Brv pod naseljem Prapetno*: Na tej lokaciji je območje opredeljeno s primarno namensko rabo kot kmetijska zemljišča in kot gozd. Za potrebe nove brvi je potrebno le to vrisati v karte gospodarske javne infrastrukture izvedbenega dela OPN.
- *Privezi pod vasjo Modrejce*: Območje je v OPN opredeljeno kot kmetijsko zemljišče. Za nadaljnje urejanje te točke je potrebna sprememba namenske rabe prostora.

- *Kajak center*: Območje je v OPN opredeljeno kot zelene površine, vendar je v skladu s posebnimi prostorsko izvedbenimi pogoji tu možna le gradnja igrišč. Območje parkirišča je opredeljeno kot območje ostalih prometnih površin.
- *Center Mosta na Soči*: Območje ima ustrezno opredeljeno namensko rabo, in sicer območje centralnih dejavnosti, ob vodnih površinah pa zelene površine. Sprememba namenske rabe za izvajanje predvidenega programa ni potrebna.

Postavitev počivališč je potrebno uskladiti v tekstualnem delu OPN, kot ureditve izven stavbnih zemljišč, in sicer najpreprosteje kot postavljanje urbane opreme. V kolikor to ni mogoče, pa je potrebna sprememba namenske rabe.

Kjer je potrebno se izdelata Občinske podrobne prostorske načrte, presojo vplivov na okolje in druge strokovne podlage (geodetski načrt, hidrološko študijo in projektno dokumentacijo)⁴.

Projekt CAMIS se je osredotočil na izgradnjo turistične infrastrukture, ki je sicer pogoj za razvoj turizma, ni pa se ukvarjal z vsebinami, ki bi Most na Soči naredile drugačnega od drugih turističnih krajev. Pomeni pa osnovni gradnik na katerem smo razvili Strategijo razvoja turizma na Mostu na Soči in začrtali korake do njenega udejanjanja.

7.1.1 Kratkoročni cilji za izgradnjo/nadgradnjo turistične infrastrukture (1 – 5 let)

Obnova dotrajanih usmerjevalnih in informacijskih tabel ter postavitve novih

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- popisati vse dotrajane table in smiselno dodati nove,
- seznam potrebnih del posredovati na občino, Zavod Dolina Soče oz. upravljavcu, ki skrbi za dotično infrastrukturo.

Ureditev promenade od centra Mosta na Soči do razgledne točke pri pokopališču in ureditev razgledne točke za namene »foto točke«

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- promenado opremiti s tablami, katerih vsebina se navezuje na zgodovino hiš/ljudi vzdolž promenade. Na ta način se vzpostavijo in opremijo tudi druge poti. V primerih, ko je to možno, se za ta namen uporabijo prazna okna po kraju.
- vzpostaviti aplikacijo za pametni telefon z zemljevidom poti oziroma v obliki »iskanje zaklada«,
- pregledati in izbrati poti, ki se jih bi uredilo,
- zbrati zgodovino in zgodbe hiš/ljudi,

⁴ Vir: Prostorske zasnove turistične in rekreacijske ureditve ob reki Soči (območje med volčanskim mostom in Mostom na Soči)

- dodati vsebino v prostor v »Munihovi hiši« in ga urediti,
- preveriti interes pri občanih za zapolnitev njihovih praznih oken,
- izdelati načrt umestitve tabel v okolje (potrebna dokumentacija),
- izbrati vsebino in oblikovati table,
- postaviti table.

Ureditev razgledne točke nad Idrijco, da bo primerna za »foto točko«

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- posodobiti informacijske table in točko opremiti s panojem za fotografiranje.

Nadgradnja razgledne točke nad Modrejcam

Razgledna točka s podestom in daljnogledom, ki bo omogočal pogled na spodaj ležeče jezero, Most na Soči in okoliške hribe. Razgledna točka bo tudi atraktivna »foto točka«.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti kaj je za realizacijo ideje potrebno (predpisi, lastniki zemljišč),
- pripraviti projektno idejo,
- postaviti objekt.

Drnanje 365 dni

Nakup in postavitve drsališča iz umetne mase, ki ne potrebuje vode in elektrike ter se ga lahko uporablja v prostoru ali izven prostora (npr. tudi pod šotorom). Ker ni omejitve uporabe drsališča glede na letni čas, je to ena od aktivnosti za deževne dni in za podaljšanje sezone. Namenjena pa je tako domačinom kot turistom.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti ali so za postavitve potrebna kakšna posebna dovoljenja,
- pozanimati se o ceni takšnega drsališča,
- nakup.

Nadgradnja obstoječe tematske poti »Čez Most po modrost«

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti v kakšni fazi je priprava projekta Biotehniške fakultete in kakšne aktivnosti so predvidene v zvezi z nadgradnjo poti Čez Most po modrost.

Ureditev pitnika pri obstoječem izviru v Modreju

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- nadgraditi izvir s pitnikom in postaviti usmerjevalne table ob parkirišču in otroškem igrišču v urejanju v Modreju.

Ureditev železniške postaje in pešpoti od Postaje do Mosta na Soči

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti pri Zavodu Doline Soče kaj imajo v planu za železniško postajo in kdaj naj bi bilo realizirano (glej strategijo razvoja turizma destinacije Dolina Soče 2019 – 2025),
- postaviti usmerjevalne table na pešpoti Postaja – Most na Soči.

Ureditev naravnega kopališča na sotočju Bače in Idrijce

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti pri Zavodu Doline Soče kaj imajo v planu in kdaj naj bi bilo realizirano (glej strategijo razvoja turizma destinacije Dolina Soče 2019 – 2025).

Ureditev naravnega kopališča na Modrejcah

Na mestu kjer bo brv prečkala Sočo bi se uredilo naravno kopališče.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pripraviti idejni projekt.

Izgradnja otroškega pumptrack poligona in druge infrastrukture v Modreju – v sklopu ureditve prostora po izgradnji obvoznice Most na Soči

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pripraviti idejni projekt za ureditev prostora ob obvoznici v Modreju (parkirišče, otroško igrišče, pumptrack),
- preveriti kakšen je plan za to območje in v kateri fazi izvedbe je,
- pripraviti idejne zasnove ureditve celotnega prostora.

Ureditev parkirišča/postajališča za kamperje in avtobuse

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- poiskati primeren prostor namenjen parkiranju/postajališču,
- pripraviti idejno zasnovo parkirišča/postajališča za umestitev v prostor,
- prostor opremiti z potrebno infrastrukturo (voda, elektrika, WC).

Pridobitev uporabnega dovoljenja za Vodno hišo in ureditev Vodne hiše za namene vsebin vezanih na vodo in ribištvo

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pristopiti k reševanju težav v zvezi s pridobitvijo uporabnega dovoljenja za Vodno hišo,
- pripraviti vsebine za Vodno hišo.

Izgradnja plezalne stene pri mostu čez Sočo (stena pod cesto pri Vodni hiši)

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti možnost izvedbe glede na plan obnove mostu čez Sočo.

7.1.2. Dolgoročni cilji (5 – 10 let)

Ureditev krožne poti Tolmin – Modrejce – Most na Soči – Drobočnik – Most na Soči – Tolmin

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- izdelati idejno zasnovo poti (delno izdelano v arhitekturnih delavnicah),
- dogovoriti sestanek s SENG glede utrjevanja brežine ob desnem bregu jezera (Most na Soči - Modrejce),
- preveriti zakonske zahteve za postavitve brvi čez jezero pod Drobočnikom,
- pridobiti potrebno dokumentacijo za izgradnjo brvi,
- izgradnja brvi,
- označitev poti.

Ureditev tematskega/adrenalinskega parka za otroke na Modrejcah in ureditev privezov za čolne pod vasjo Modrejce

Turistično društvo ima v lasti parcelo, ki bi se uredila kot tematski/adrenalinski park za otroke. Parcela je v bližini planirane brvi čez Sočo pri Godiči. Območje na desnem bregu jezera, od predvidene nove brvi pri Godiči do Mosta na Soči (Vodne hiše), so različno opredeljena (kmetijska zemljišča, območje varstva narave, poplavna območja, zelene površine).

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- izvedba vseh potrebnih študij, ki pogojujejo izvedbo aktivnosti,
- priprava idejne zasnove za vsako posamezno aktivnost in finančno ovrednotenje izvedbe vsake posamezne aktivnosti,
- izvedbeni plan za vsako aktivnost.

Ureditev centra Mosta na Soči po odstranitvi bencinskega servisa

Na trgu bi se po odstranitvi bencinskega servisa postavila montažna stavba po videzu hiš »Svetolucijske kulture«. Objekt bi bil namenjen informacijskemu centru in trgovini s spominki.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pripraviti idejni projekt za ureditev celotnega trga in postavitve »Svetolucijske hiše«.

Ureditev kajakaškega centra pri Modreju

Namen kajakaškega centra ni namenjen samo treniranju članov kluba, ampak razvoju kajakaške šole, treningom tujih reprezentanc, prirejanju tekem in drugih aktivnosti. Na območju »Kajakaškega centra« se oblikuje skupna vstopna točka na jezero (za vse vodne aktivnosti).

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- preveriti pri kajakaškem klubu kakšna je njihova vizija razvoja Kajakaškega centra,
- pripraviti idejno zasnovo celotnega območja na območju Kajakaškega kluba pri Modreju (vstopno mesto, parkirišča) vezano na obvoznico Most na Soči.

Celotna ureditev območja železniške postaje

Posodobitev železniške postaje Most na Soči kot mobilnostnega vozlišča: informacije za potnike, garderobe, izposoja koles, podaljšanje izvoznega tira za avtovlak (iz Strategije Doline Soče).

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- Vdihniti novo življenje opuščenim poslovnim objektom, lahko tudi turistične vsebine vezane na dediščino železnice.

7.2. Ponudba Mosta na Soči

V tem sklopu se bomo osredotočili na tako imenovano turistično superstrukturo, ki jo predstavljajo turistični proizvodi in storitve (vodenja, tematske poti, prireditve, kulinarika) pri nadgradnji katere lahko krajani aktivno sodelujejo.

Na Mostu na Soči je veliko pomanjkanje ponudbe. Ta manko je zaznati predvsem na področju gastronomije, ponudbe integralnih turističnih produktov, ponudbe spominkov, lokalne tržnice in vodičev.

Tematske poti (Čez Most po modrost, Čez most po krepkost, Kosmačeva pot) se bo opremilo z novimi usmerjevalnimi in informacijskimi tablami oziroma se bo popravilo obstoječe. Preveriti je potrebno kako se lahko nadgradi obstoječe vsebine tematskih poti.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pregledati vse poti in se popisati vsa potrebna dela,
- dogovoriti se o nadgradnji vsebine poti z vsemi vpletenimi (KS, TD, Tolminski muzej),
- dogovoriti in določiti skrbnika poti.

Športno/rekreativno ponudbo, ki jo predstavljajo pohodi in drugo športno dogajanje (vlečenje vrvi čez jezero, pohod na Mengore, pohod 6 mostov), se bo obogatilo z novimi zanimivimi vsebinami tako, da bodo zanimive tudi za obiskovalce od drugod.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- sestati se z organizatorji posameznih aktivnostih in se pogovoriti o viziji razvoja dogodka,
- oceniti potrebe po sredstvih, ki so potrebna za izvedbo planiranega.

Tradicionalnim prireditvam (Skoki z mostu, Noč na Jezeru, Svetolucijski sejem, Božič na Mostu, Zvoki z jezera) se bosta pridružili vsaj dve novi prireditvi, npr. otvoritev ribiške sezone, zaključek ribiške sezone, tržnica lokalnih izdelkov. Nekaterim že tradicionalnim prireditvam bo potrebno spremeniti koncept in dodati nove vsebine, ki bodo vezane na dediščino in lokalno hrano.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- pregledati vsebine prireditev in pripraviti nove koncepte prireditev,
- pred sezono pripraviti spored vseh prireditev.

7.3. Upravljanje

Za uresničitev zastavljenih ciljev je potrebno izvajati tudi druge aktivnosti, ki niso neposredno vezane na izgradnjo turistične infrastrukture in nadgradnjo ponudbe, so pa predpogoj za uspešen razvoj turizma v kraju in eden od prioritet izraženih na delavnicah. Ena od teh je skrb za ohranjanje narave in dediščine (primarne ponudbe) za katero smo ugotovili, da je zelo pomembna za razvoj turizma.

Naloga za izvedbo aktivnosti:

- razmisliti na kakšen način izpostaviti svetolucijsko kulturo (interpretacija dediščine),
- izbrati slogan, ki bo poosebljal ponudbo Mosta na Soči,
- izvesti aktivnosti za ozaveščanje (delo z mladimi, predavanja za krajanke, prikazi dobrih praks),

- urediti plovni režim na vodi,
- preusmeriti plovila, ki plovejo na jezeru na naravi prijazen pogon,
- redno izvajati obdobja srečanja vseh zainteresiranih za razvoj Mosta na Soči,
- animirati mladino (srednješolce, študente) za opravljanje vodniških izpitov,
- vzpostaviti stalno vodniško službo na Mostu na Soči,
- vzpostaviti turistično informacijsko pisarno (TIC) in zaposliti eno osebo.

7.4. Promocija

Promocija se bo osredotočala predvsem na promoviranje prireditev v kraju v času sezone in izven nje. V ta namen se bo preko Zavoda za turizem Doline Soče obveščalo vse ponudnike v destinaciji o prireditvah, z namenom na prireditve pritegniti turiste, ki so že v dolini in jim na ta način popestriti njihovo bivanje v destinaciji.

Naloge za izvedbo aktivnosti:

- pred sezono pripraviti seznam vseh prireditev, ki se bodo dogajale v letu 2020,
- pripraviti promocijski material za Most na Soči v sodelovanju z Zavodom Doline Soče,
- razviti spominek Mosta na Soči,
- vzpostaviti spletno stran in FB, aplikacijo za mobilne telefone,
- izvajati promocijo preko novega portala Turistične zveze Slovenije.

8. Realizacija zastavljenih ciljev

8.1. Turistična infrastruktura

Urejanje in nadgradnja infrastrukture in režimov za kolesarjenje, pohodništvo in vodne športe ter urejanje kopališč in parkirišč: Nosilec teh dejavnosti je občina Tolmin. Aktivnosti se lahko financirajo z evropskimi razpisi in preko občine, Zavoda Doline Soče ter turistične takse.

Urejanje javne turistične infrastrukture na točkah interesa: Gre za fazno celostno urejanje in upravljanje razvoja širšega območja Mosta na Soči, vključno z Modrejem in Modrejcam. Urejanje vključuje dogovor o celostnem konceptu razvoja in urejanja, ureditev mreže pešpoti in povezav ob jezeru in med naselji, urejanje javnih površin ob jezeru, spodbujanje načrtnega aktiviranja premalo izkoriščenih objektov in lokacij v dogovoru z lastniki zemljišč in zainteresiranimi vlagatelji na območju ter ureditev plovbnega režima. Nosilec dejavnosti je Občina Tolmin. Aktivnosti lahko financirajo Občina Tolmin, lastniki zemljišč, zasebni investitorji ter preko evropskih razpisov.

Ureditev centralnih parkirišč: Nosilca sta Občina Tolmin in DRSI. Aktivnosti se financirajo z evropskimi razpisi in preko občine.

Pijemo vodo iz pipe (namestitev pitnika na izviru v Modreju): Nosilca sta Občina Tolmin in Komunala Tolmin. Aktivnost se financira s turistično takso.

8.2. Ponudba

Nadgradnja tematskih poti: Čez most po Modrost, Čez Most po krepkost, Kosmačeva pot. Nosilec aktivnosti je Občina Tolmin in se lahko financira z evropskimi razpisi, LAS ter preko Ministrstva za kulturo.

Športno/rekreativna ponudba: Nosilci aktivnosti so razna društva. Aktivnosti financirajo društva ter preko občinskih razpisov in LAS.

Tradicionalne prireditve: Nosilci aktivnosti so društva in krajevna skupnost. Aktivnosti financirajo društva in krajevna skupnost ter preko občinskih razpisov in LAS.

8.3. Upravljanje

Aktivnosti vezane na urejanje, ozaveščanje in animiranje lokalnega prebivalstva: Nosilci aktivnosti so društva in krajevna skupnost. Aktivnosti financirajo društva in krajevna skupnost.

Vzpostavitev turistično informacijskega centra in zaposlitev ene osebe: Nosilec aktivnosti je Občina Tolmin. Aktivnosti financirajo Občina Tolmin in Turizem Doline Soče.

Vodenje po tematski poti Čez Most po modrost: Nosilec aktivnosti je Muzej Tolmin, ki aktivnost tudi financira.

Izobraževanje lokalnih vodnikov: Nosilec aktivnosti je Turizem doline Soče, ki izobraževanje tudi financira.

8.4. Promocija

Promocijske aktivnosti izvaja turistično društvo v sodelovanju z občino Tolmin in Turizmom Doline Soče. Aktivnosti financira turistično društvo in Turizem Doline Soče.

9. Zaključek

Za izvajanje Strategije razvoja turizma na Mostu na Soči skrbita Turistično društvo Most na Soči, krajevna skupnost Most na Soči, občinski svetniki in vsak krajan glede na svoje zmožnosti. »Turizem smo ljudje« in sami lahko največ pripomoremo k razvoju našega turizma. Da pa bi to dosegli, se moramo med seboj povezovati in izmenjevati ideje, saj s tem prispevamo k večji turistični privlačnosti Mosta na Soči.

Strategija je nastala kot plod sodelovanja krajanov, turističnih delavcev in pomembnih lokalnih deležnikov (Občina Tolmin, Krajevna skupnost Most na Soči, Turistično društvo Most na Soči, Tolminski muzej, Zavod Dolina Soče) s čimer je zagotovljeno, da so cilji uresničljivi in da predstavljajo širok spekter idej in vizij glede razvoja območja Mosta na Soči.

Strategija razvoja turizma na Mostu na Soči je živ dokument in se bo nadalje razvijala ter dopolnjevala glede na potrebe in ideje krajanov ter turistov, saj se trendi in razmere v modernem turizmu hitro spreminjajo.